

Literatuuronderwijs: methode uit het verleden

Literatuur en het onderwijs, twee zaken waarover ontzettend veel valt te vertellen. Literatuur verrijkt ons leven, we verbeteren er onze taalvaardigheid mee en we ontwikkelen er historisch besef mee. Toch is het een feit dat lezen steeds minder populair wordt. Uit een onderzoek van Nienke de Vries voor Stichting Lezen kwam namelijk naar voren dat studenten in 1975 nog 4,6 uur per week lasen en dat dit in 2000 al was gedaald naar 1,5 uur.

Ieder jaar, zo rond de Boekenweek, laait de discussie dan ook weer op. De jeugd van tegenwoordig moet meer gaan lezen. Die acht (HAVO) tot twaalf (VWO) boeken op de boekenlijst vallen in het niets met de vijftig boeken die men vroeger verplicht moest lezen. Ronald Plasterk (minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) pleitte tijdens de Boekenweek zelfs voor klassikaal literatuuronderwijs. Allemaal geklaag van oude zeurpieten met een overvloed aan nostalgische gevoelens, als je het mij vraagt. Kortom: er moet in het voortgezet onderwijs geen extra ruimte komen voor inspirerend literatuuronderwijs.

Een veranderende samenleving

Ten eerste is de samenleving anders dan pakweg vijftig jaar geleden. En "als de samenleving verandert, betekent dit dat ook het onderwijs moet veranderen". Dat zegt Daniël Lechner, senior docent Mediapedagogiek aan de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden. Hij onderbouwt dit met een voorbeeld: "In de Middeleeuwen werd aan iedere zogeheten 'ridderacademie' zwaardvechten onderwezen. Een nobel vak, maar nadat het zwaard niet meer het ultieme wapen was, verdween dit vak uit de opleiding."

En zo is het dus ook met literatuuronderwijs. In een interview dat het NOS Journaal met minister Plasterk had, zei hij het volgende: "Ik zat vroeger in het portiek en als het regende buiten – we hadden nog geen tv – had je niks anders dan die paar boeken waardoor je de wereld kon zien". Inmiddels is deze situatie dankzij de tv en het internet veranderd. Beelden van over de hele wereld vliegen je om de oren. Daarnaast chat en sms't men tegenwoordig leerzaam met leeftijdsgenoten. Taal zie je terug in je inbox, op wiki's, fora en weblogs. Die zeikerds die dan ook meer ruimte willen voor literatuuronderwijs moeten hun ogen openen, stoppen met het kijken in het verleden en beginnen met het zien van de mogelijkheden van nu.

Niet haalbaar

Ten tweede moet men, en dan met name een politicus als Plasterk, eerst maar eens naar de haalbaarheid kijken, voordat hij gaat pleiten voor klassikaal literatuuronderwijs. De meningen van experts laten zien dat er op het gebied van literatuuronderwijs nog het een en ander te verbeteren valt. Dick Schram, hoogleeraar Literatuurwetenschap aan de Vrije Universiteit, zegt het volgende: "Waar het om gaat is dat je mensen confronteert met literaire teksten waardoor ze zich aangesproken voelen en daar ontbreekt het in het huidige onderwijs helaas nog te vaak aan." In een enquête die op het symposium van de dag van het Literatuuronderwijs gepubliceerd werd, valt te lezen dat docenten Nederlands op de middelbare scholen vinden dat de meest geliefde boeken van hun leerlingen saai, plat of voorspelbaar zijn. Docenten en leerlingen zitten dus niet op één lijn en dat kan qua literatuuronderwijs voor problemen zorgen.

Theo Witte, docent vakdidactiek Nederlands aan de Universiteit Groningen, constateert dat het instapniveau voor het lezen van literatuur te hoog is: "Het grootste probleem is dat de scholieren vaak met literatuur te maken krijgen waar ze eigenlijk helemaal nog niet klaar voor zijn". De meningen over wat er allemaal niet goed is lopen dus uiteen, maar dat er iets niet goed gaat lijkt me duidelijk. Laat ze dus eerst dit soort problemen oplossen, voordat er überhaupt ook maar gesproken wordt over klassikaal literatuuronderwijs.

Het mag dus duidelijk zijn dat meer ruimte voor literatuuronderwijs geen goed idee is. Niet alleen zijn er nu nieuwere media die de plaats van literatuuronderwijs overnemen. Het hele idee is niet haalbaar. En hoe zit het dan met het verbeteren van taalvaardigheden, zul je misschien denken. Literatuur wordt niet gebruikt om jeugdigen taal te leren, daar zijn wel betere methodes voor zoals oefeningen, of desnoods het bespreken van passages uit boeken. Het ploeteren door complete romans is hiervoor volstrekt overbodig. Meer ruimte voor literatuur in het onderwijs? Laat me niet lachen!